

*"L'educació és l'arma més poderosa
que pots usar per canviar el món."*

Nelson Mandela

Especificitat de l'estructura educativa a Andorra

Orígens de l'ensenyament a Andorra (1882-1982)

A Andorra ja des del primer terç del segle XX, han coexistit diferents tipus d'ensenyament, oferint fins avui en dia un ampli ventall als pares per a l'educació dels seus fills. Una altra dada diferencial és el fet que fins als anys vuitanta del segle XX no ha disposat d'un sistema educatiu propi.

Les escoles comunals

Fins a finals del segle XIX, cada Comú posava a disposició un local i s'encarregava de la contractació i remuneració del personal.

Majoritàriament, era el vicari de la parròquia l'encarregat de l'ensenyament dels infants.

Les escoles congregacionals, 1882

1882 el Consell General, a petició de dos veïns de la parròquia, va autoritzar l'establiment d'una Escola de la Sagrada Família per a l'educació de les noies, a Canillo.

1883 Creació del Col·legi de la Sagrada Família a Andorra La Vella.

1887 Sant Julià de Lòria .

1899 el Consell General decretà que totes les parròquies havien de tenir un mestre i mestra d'ensenyança.

Els mestres contractats pel Comú, gairebé sempre espanyols, les religioses de la Sagrada Família i els vicaris enviats pel Bisbe d'Urgell, eren pagats pel Comú.

Les escoles franceses, 1900

1900 octubre Sant Julià de Lòria
i Andorra la Vella

1901 gener Encamp

1904 Escaldes-Engordany

1913 Canillo

1928 Escaldes-Engordany, una
escola de nenes i a La Massana i
Ordino, una de mixta

El Comú s'encarregava de les
aules, del mobiliari i del material.

Els serveis del Copríncep francès, van considerar convenient introduir l'ensenyament francès vista la importància que anaven adquirint els ensenyaments existents.

Donat que les escoles franceses eren laiques no sempre van tenir una bona acollida per part de la població, amb una preferència per les escoles comunals i religioses. El pes de la religió i la major facilitat d'accés amb Espanya feien que les famílies prioritzessin enviar els seus fills a les escoles comunals i religioses.

Els docents, andorrans o francesos, tenien formació francesa i eren remunerats per França. Es reclutaven prioritàriament mestres de nacionalitat andorrana, persones nascudes a Andorra o casades amb andorrans.

El 1912 Andorra, amb una població de 5300 habitants, comptava amb 715 alumnes repartits en 24 escoles.

L'organització de les escoles i de l'ensenyament variava molt d'un poble a un altre.

Escoles des de finals s. XIX fins al 1929

Les escoles espanyoles, 1930

El Copríncep Guitart va adreçar una demanda al Ministeri d'Afers Estrangers de Madrid per la creació d'unes escoles espanyoles.

"És important contrarestar l'acció dels anomenats Mestres de francès, que subvenciona la veïna República amb el pretext d'ensenyar als andorrans aquella llengua, i que són en realitat els principals agents que té França per mantenir la seva influència a Andorra." (Informe del Ministeri d'Afers Estrangers de Madrid, 1930)

Arxiu nacional d'Andorra, Escola espanyola d' Escaldes-Engordany 1940-1950

Segona meitat del segle XX

Entre els anys 1950 i 1960 l'ensenyament francès va créixer significativament. L'any 1953, un 56% dels escolars de més de 6 anys anaven a les escoles franceses, un 29% a les espanyoles i un 15% a les congregacionals.

L'any 1956 es va iniciar el cicle secundari en l'ensenyament francès i el 1962 en l'ensenyament espanyol.

Durant aquells anys, es va crear una rivalitat entre els sistemes educatius existents.

El Col·legi Sant Ermengol, 1966

A proposta del Copríncep Episcopal es va crear el Col·legi de Sant Ermengol, de congregació Salesiana, que arribaria fins a secundària.

L'any 1968, l'escola de la Sagrada Família d'Andorra la Vella es traslladà en un nou edifici a Santa Coloma i esdevingué l'Institut Janer.

Escola especialitzada de Nostra Senyora de Meritxell, 1972

Aquest centre d'Educació Especial es va fundar gràcies a l'esforç d'un grup de pares amb fills amb necessitats educatives especials.

Té un pla d'estudis propi, independent dels altres sistemes d'ensenyament del país. Està finançat per les quotes dels pares, la CASS, donatius i subvencions de Govern.

Andorranització o programa de Formació andorrana, 1975

Ja l'any 1913, el Consell General mostrava una certa preocupació per l'ensenyament dels costums del país.

El 1961 un informe de la Sindicatura al Consell General assenyalava:

"Creiem que en les escoles d'Andorra, a més de la cultura general, vàlida per tots els països, s'ha d'ensenyar a estimar a Andorra. I per estimar a Andorra el primer que cal és conèixer-la bé, aprendre la seva llengua, la seva història, la seva geografia, les seves institucions"...

El 1973 es posava en marxa la Formació Andorrana.

A nivell de primària el Consell General preveia que la Formació andorrana fos impartida pels mateixos docents dels centres. Els mestres de les escoles que volien o podien impartir aquestes classes no foren els suficients i el Consell General va procedir a nomenar tot el personal necessari. El primer mestre per impartir classes de llengua i medi fou contractat el 1975, per a nivell primari, i aquest cos s'aniria ampliant al llarg dels anys.

Una curiositat de la Formació andorrana

Escoles 1930-1980

Font: Bastida Roser, Cent anys d'ensenyament a Andorra, 1987

L'escola andorrana va creixent

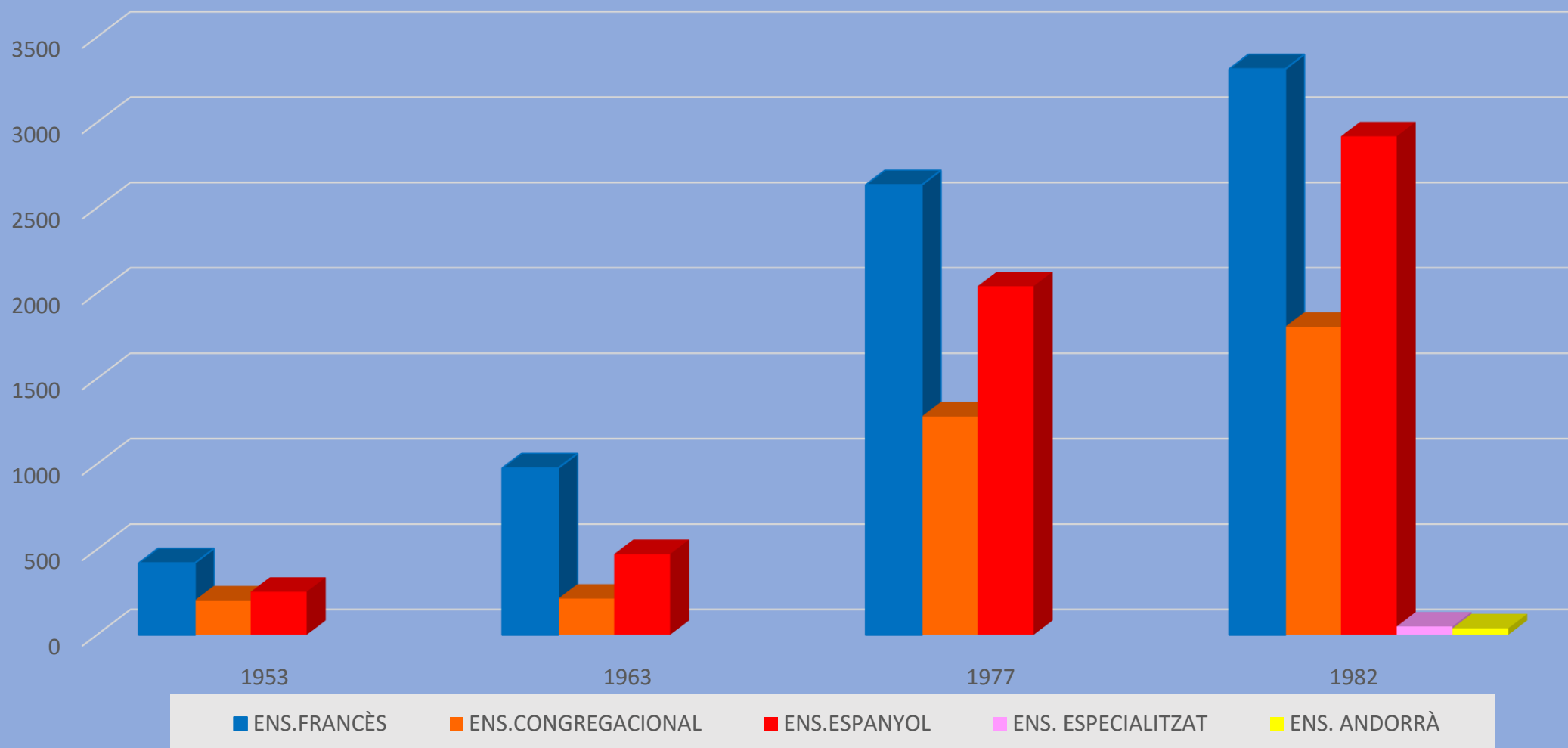
El 1982 es va crear l'escola maternal per tal de pal·liar les dificultats lingüístiques dels infants i potenciar el descobriment dels costums del país.

El 1985 a demanda dels pares es va ampliar a primera ensenyança.

El 1989 el Consell General, el dia 2 de maig, va aprovar la llei de l'Escola andorrana.

Repartició de l'alumnat per sistema educatiu 1953-1982

Font: Bastida Roser, Cent anys d'ensenyament a Andorra, 1987

Josep Dallerès Codina

- Què el va empènyer a ser docent del sistema educatiu francès?
- Com va ser l'arribada dels ensenyants de Formació Andorrana dins del sistema educatiu francès?

Roser Bastida Areny

- Per què calia una Escola Andorrana?
- Amb quines dificultats o quins entrebancs es va trobar a l'inici d'aquest projecte?

Magda Sinfreu Vergara

- Què la va empènyer a ser docent de l'Escola Andorrana?
- Recorda alguna anècdota dels seus inicis?
- Es pensava que el sistema educatiu andorrà (L'Escola Andorrana) es desenvoluparia tant?

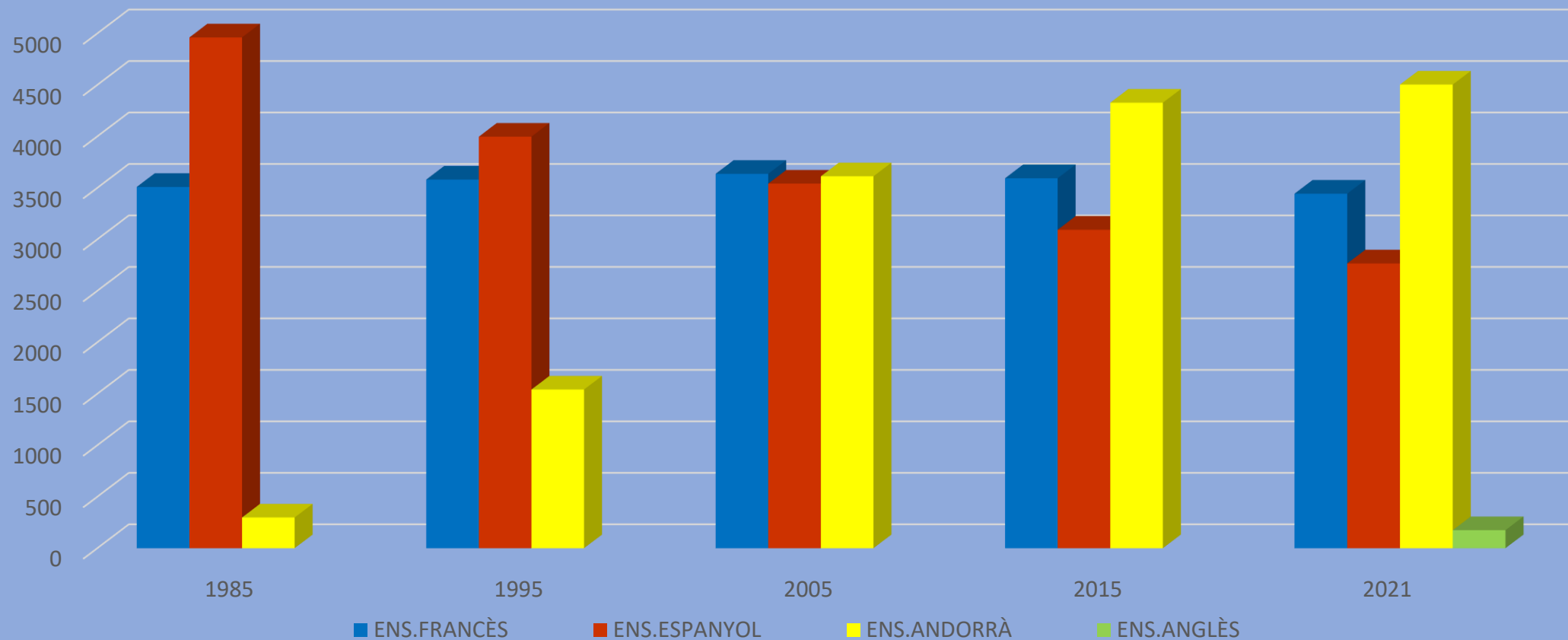

M. Teresa Cairat Vila

- Com ha viscut el desenvolupament dels alumnes amb diversitat funcional als centres educatius?
- Quins haurien de ser els propers passos per una inclusió plena?

Repartició de l'alumnat per sistema educatiu 1985-2021

L' ensenyament espanyol engloba escoles congregacionals i espanyoles

Fonts: Bastida Roser, Cent anys d'ensenyament a Andorra, 1987
www.estadística.ad

Escoles 2023

Quaranta anys després de la creació de l'Escola Andorrana... tots els alumnes d'Andorra celebren la festa de la Constitució.

https://www.diariandorra.ad/multimedia/videos/diarity/noticies/educacio/2023/03/14/cantada_l_himne_pel_30e_aniversari_la_constitucio.html

Els alumnes del país canten l'Himne nacional per commemorar el 30è aniversari de la Constitució del Principat d'Andorra

